

INHOUD JAARVERSLAG OVER 2003

Ten geleide

Ontstaan / geschiedenis / betekenis voor de vrijeschoolbeweging

De Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie in de huidige omgeving

- samenwerking met de Vereniging van Vrijescholen
- samenwerking met de Iona Stichting

Deelfondsen van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie

Het verlenen van financiële steun

Toekenning van bijdragen in het verslagjaar 2003

Financieel verslag 2003

Bestuur / Doelstelling

Slotwoord

TEN GELEIDE

Het bestuur van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie biedt hierbij het jaarverslag over 2003 aan.

Op 1 juni 2003 was het 40 jaar geleden dat de *Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie* werd opgericht, aanvankelijk gestart onder de naam *Kleuterfonds*, een fonds ter ondersteuning van de oprichting van vrije kleuterscholen.

Met de Wetenschapswinkel van de Universiteit Utrecht is contact gelegd voor een onderzoek van de geschiedenis van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie en daarmee ook van een stuk ontwikkeling van de vrijeschool beweging in Nederland vanaf de jaren '60.

In het verslagjaar werden de effecten duidelijk van de wervingsactie, die in het najaar van 2002 was gestart met de brochure "*Omdat mensen er toe doen*". Vele oudleerlingen van de vrijescholen reageerden met kleine bijdragen. Hierdoor werd ook de mening van het bestuur bevestigd dat het aan de tijd zou zijn om een vereniging van alumni in het leven te roepen, waardoor een platform zou ontstaan voor onderlinge uitwisseling en initiatieven. Dit project is opgepakt door een van de bestuursleden en wordt verder ontwikkeld. Overigens heeft de actie in financieel opzicht niet het verwachte resultaat gehad en zullen nog andere bronnen moeten worden aangeboord om ook in de toekomst de aanvragen voor nieuwe initiatieven en ontwikkelingen te kunnen ondersteunen.

Er zijn dit jaar verschillende soorten aanvragen binnengekomen en behandeld. De meeste aanvragen werden doorverwezen naar andere instanties, enerzijds omdat ze niet geheel binnen de doelstelling van onze stichting vielen, anderzijds omdat er speciale steuninstanties voor de betreffende initiatieven zijn. Uiteindelijk is een beperkt aantal aanvragen gehonoreerd.

De beleidsrichting van de Stichting is om met kleine bedragen projecten te ondersteunen die enthousiasmerend kunnen werken voor een verdere ontwikkeling van de vrijeschoolpedagogie. Initiatieven voor het heel kleine kind, zoals peuteropvang, worden zo mogelijk in de start- of uitbreidingsfase ondersteund. Zo hopen we met kleine gerichte bijdragen toch veel initiatieven in de toekomst te kunnen blijven stimuleren.

Het bestuur van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie

ONTSTAAN, GESCHIEDENIS EN BETEKENIS VOOR DE VRIJESCHOOL BEWEGING

Op 1 juni 1963 werd het Kleuterfonds opgericht. Vele vrije kleuterscholen konden in hun ontstaansfase worden geholpen, waarmee een stevige basis werd gelegd onder het hele vrijeschool onderwijs.

De Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie is verder nog op twee andere belangrijke gebieden voor de vrijeschool beweging van grote betekenis geweest.

Eerst werd de opleiding van vrijeschool leerkrachten - destijds nog niet door de overheid gesubsidieerd - financieel geholpen. Vervolgens werd het opzetten van vrijeschool bovenbouwen financieel gefaciliteerd.

Deze twee acties van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie, die over een groot aantal jaren heen hebben plaatsgevonden, zijn voor de ontwikkeling van de vrijescholen in Nederland, mede dankzij de inzet van zeer velen, van groot belang geweest.

Intussen heeft zowel het voortgezet vrijeschoolonderwijs als de lerarenopleiding geen financiële ondersteuning van externe fondsen meer nodig door de overheidsfinanciering en de ouderbijdragen.

Aan de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie zijn nog een aantal andere initiatieven verbonden geweest of zijn dat nog steeds:

- de opleiding van euritmisten werd mede gefinancierd
- via een deelfonds, het Internationaal Hulp Fonds, werden vrijeschool activiteiten op tal van plaatsen in de gehele wereld ondersteund
- de financiering van Tobiaasscholen voor kinderen met ontwikkelingsproblemen kreeg ondersteuning
- het Vrij Pedagogisch Centrum (inmiddels gefuseerd met de Vereniging van Vrijescholen) werd financieel geholpen
- vele jaren werd bijgedragen aan de School voor Spraakvorming
- projecten voor ontwikkeling en begeleiding van de vrijeschool pedagogie werden (mede) gefinancierd
- dankzij extern verworven gelden werd een fonds voor bijzondere initiatieven binnen de vrijeschool beweging opgericht, het Arnold Henny Fonds
- het Fonds voor het Kleine Kind is opgenomen in het algemene fonds waaruit o.a. nieuwe initiatieven voor het opzetten van peutergroepen worden gefinancierd

De Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie heeft nauw samengewerkt met de Bond van Vrije Scholen (tegenwoordig: Vereniging van Vrijescholen¹), opdat de schaars beschikbare middelen zo goed mogelijk konden worden ingezet.

¹ De Vereniging van Vrijescholen had voorheen de naam *Bond van Vrije Scholen* en was onder deze naam genoemd in vorige jaarverslagen. Eind 2003 heeft de Bond de naam *Vereniging van Vrijescholen* aangenomen en wordt in dit verslag dan ook als zodanig benoemd.

DE STICHTING VOOR RUDOLF STEINER PEDAGOGIE IN DE HUIDIGE OMGEVING

Al naar gelang de ontwikkelingen in de vrijeschool beweging verandert de positie en de taak van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie. In de zeventiger en de tachtiger jaren moesten grote bedragen worden bijeengebracht voor onder andere de opleiding van leerkrachten en voor een levensvatbare ontwikkeling van vrijeschool bovenbouwen voor het voortgezet onderwijs.

De Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie heeft momenteel meer een aanvullende financiële taak, alhoewel het om belangrijke projecten kan gaan.

Samenwerking met de Vereniging van Vrijescholen

Regelmatig werd in 2003 afgestemd met de Vereniging van Vrijescholen, die vooral belast is met strategie en beleid en de uitvoering daarvan namens de gehele vrijeschool beweging, alsmede met de verdere ontwikkeling van de vrijeschoolpedagogie, gelet op het actuele overheidsbeleid met betrekking tot het onderwijs in het algemeen.

De opvang en de begeleiding van de kleinste kinderen, in de leeftijd van 0 tot 4 jaar, vroeg ook veel aandacht. Daarom is voor de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie als actueel speerpunt vastgelegd: het financieel behulpzaam zijn bij initiatieven ten behoeve van het kleine kind. Daarnaast is een ander speerpunt het (mede) financieren van onderzoek- en ontwikkelingsprojecten ten behoeve van de inhoudelijke versteviging van de basis van de vrijeschoolpedagogie.

In het verslagjaar was de samenwerking tussen de Vereniging van Vrijescholen en de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie geregeld volgens een convenant.

Dit convenant memoreert enerzijds het onafhankelijk van elkaar werkzaam zijn ten bate van de vrijeschool beweging, maar stelt anderzijds het effectief afstemmen en samenwerken primair.

Het convenant heeft in de jaren 2001 en 2002 vruchtbaar gefunctioneerd en is in het derde jaar van zijn bestaan voortgezet, ondanks het feit dat de financiële slagkracht van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie danig is afgenomen.

Samenwerking met de Iona Stichting

Omdat de Iona Stichting en de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie beide actief zijn om de pedagogie van Rudolf Steiner te bevorderen is tussen beide fondsen in september 2002 een convenant gesloten om de samenwerkingsmogelijkheden te verkennen.

De Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie legt zich vooral toe op de (mede) financiering van pedagogische initiatieven die passen in het beleid van de Bond van Vrije Scholen, terwijl de Iona Stichting zich vooral richt op landelijke dan wel regionale activiteiten, waarvan duidelijk is dat deze een grote uitstraling hebben.

In het convenant is vastgelegd dat beide fondsen jaarlijks met elkaar overleggen over koers, prioriteiten en eventuele specifieke vraagstukken.

Gesprek met de Stichting ter bevordering van het Ambachtelijk Technisch Onderwijs (ATO)

Met het bestuur van de ATO is gesproken over de revitalisatie van de Stichting ATO die in de 80er jaren het initiatief van de ambachtelijk-technische bovenbouwstroom in Eindhoven heeft gedragen. In de aanloopfase van dit project heeft de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie hieraan ook enkele jaren een grote bijdrage geleverd. Toen het project door de overheid voldoende werd gesubsidieerd is de ATO een 'slapende' stichting geworden; aan revitalisatie wordt gewerkt.

DEELFONDSEN VAN DE STICHTING VOOR RUDOLF STEINER PEDAGOGIE

Van oudsher bestond de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie uit een aantal deelfondsen die in hoge mate - maar wel steeds onder de formele vlag van de Stichting - autonoom konden opereren.

Grote bekendheid had in de zeventiger jaren het *Fonds ter Bevordering van Opleiding en begeleiding van Leraren in het Vrije School Onderwijs* - in de wandeling "het fonds met de lange naam" genoemd - dat met de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie werd geïntegreerd. Andere bekende fondsen waren het *Bovenbouw Fonds* en het *Kleuter Fonds*, dat later het *Fonds voor het Kleine Kind* werd.

Het *Fonds voor het Kleine Kind* is in 2003 als deelfonds rechtstreeks onder het bestuur van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie gekomen.

Het stichtingsbestuur wil de activiteiten voor op te starten peutergroepen en het daarmee samenhangende beleid intensiveren. Het gaat hier zelfs om een van de speerpunten van het beleid van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie.

Het *Arnold Henny Fonds* is een deelfonds, opgericht in 1997 dankzij een gift uit de nalatenschap van Arnold Henny. Het heeft ten doel om sociale initiatieven binnen de vrijeschool beweging te bevorderen. Onder meer wordt een jaarlijkse prijs voor een bijzonder initiatief toegekend.

HET VERLENEN VAN FINANCIËLE STEUN

Aanvragen voor financiële steun uit de algemene reserve worden door het stichtingsbestuur beoordeeld. Zo nodig wordt nader contact met de aanvrager opgenomen, waarna het bestuur aan de hand van een aantal beoordelingscriteria een besluit neemt.

Aanvragen ten laste van een deelfonds worden beoordeeld door de beherende mandaatgroep. Deze spreekt vervolgens een oordeel uit dat als advies ter finale besluitvorming aan het stichtingsbestuur wordt voorgelegd.

Bij het beoordelen van aanvragen hanteert het bestuur een aantal criteria en worden de volgende vragen gesteld:

- is de aanvragende instelling bekend en bezit deze rechtspersoonlijkheid ?
- wat is het doel van het project ?
- wat zijn de totale kosten van het project ?
- hoe ziet het dekkingsplan er uit ?
- is er een verband met het bevorderen van de Rudolf Steiner pedagogie in directe of indirecte zin ?
- heeft het project direct of indirect nut voor de vrijescholen in Nederland?
- is de doorlooptijd van het project beperkt (één jaar of hooguit twee jaar)?
- staat het project op zichzelf of zijn er vervolgprijzen te verwachten?
- waarom kan het project niet worden opgenomen in een normale exploitatie (eventueel over meerdere jaren)?
- zijn er elders subsidies aangevraagd en eventueel reeds geweigerd en - in het laatste geval - om welke reden?
- zijn er externe aanbevelingen?
- op welke wijze en wanneer kunnen de bestede gelden verantwoord worden?

Voorts wil het bestuur inzicht krijgen in de kans op succes van het project, moet de omvang van de vraag in redelijke verhouding staan tot de mogelijkheden van het fonds, moet het project goed passen in de doelstelling van de Stichting en moeten er geen andere kansrijke financieringsmogelijkheden bestaan.

Aan het einde van elk jaar worden de gehanteerde uitgangspunten geëvalueerd en eventueel aangepast.

De vastgestelde speerpunten van beleid van de Stichting leiden tot prioriteiten bij het toekennen van bijdragen.

Deze speerpunten zijn (zoals reeds eerder vermeld in dit verslag):

- bevorderen van activiteiten op pedagogisch gebied ten behoeve van het kleine kind (van vóór de kleuterschool leeftijd)
- bevorderen van onderzoek- en ontwikkelingswerk ten behoeve van de vrijeschool pedagogie, waarbij ook in 2003 beleidsmatige afstemming plaatsvond met de Vereniging van Vrijescholen.

Voor kleinere bijdragen werden door het bestuur ad hoc besluiten genomen.

In verband met de in de recente jaren sterk geslonken reserves van het fonds is het bestuur helaas genoodzaakt grote terughoudendheid in het toekennen van bijdragen in acht te nemen.

TOEKENNING VAN BIJDRAGEN IN HET VERSLAGJAAR

In 2002 is door de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie de **Arnold Henny Prijs** ingesteld. Dit is gebeurd uit eerbetoen aan Arnold Henny en ter stimulering en aanmoediging van mensen en instellingen die bijzondere initiatieven nemen of maatschappelijke en vernieuwingsgerichte impulsen ontwikkelen op pedagogisch gebied.

De *Arnold Henny Prijs* voor 2003 is toegekend aan:

- de Vereniging voor Vrije Opvoedkunst ter zake de uitgave van het jubileumboek *De Gouden Ster* met vele artikelen van Wim Veltman uit de 65 jaargangen van het blad *Vrije Opvoedkunst*, ter gelegenheid van de 80^e verjaardag van de auteur; €2.000,-.

Uit de **algemene reserve**, inclusief het **Fonds voor het Kleine Kind** zijn de volgende bijdragen verstrekt:

World Wide Initiative for Early Childhood voor een bijdrage in de reiskosten van de Nederlandse afgevaardigden naar de jaarlijkse conferentie in Frankfurt; € 289,50.

Martin Niemeijer, een bijdrage voor de 3^e uitgave van het boek *Ontwikkelingsstoornissen bij kinderen*. De hernieuwde uitgave van dit boek is feestelijk gepresenteerd op 10 september 2004 bij gelegenheid van de opening van het gebouw Lenteleven van de Zonnehuizen in Zeist. In de gewijzigde vorm is dit boek een belangrijk hulpmiddel voor het hele pedagogische veld. € 1000,-

Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft in Dornach, een bijdrage in de uitgave van de tweetalige (Duits en Engels) *Rundbrief der Pädagogischen Sektion am Goetheanum*; €3.000,-. Het werk van deze sectie is van belang voor de inhoudelijke ondersteuning van het pedagogische werk op de vrijescholen in de hele wereld.

Euritmie-opvoeringen *Cinderella* van de 12^e klas van de Haagse Vrije School. De opvoeringen vonden plaats in het najaar van 2003, in Den Haag en in St. Menoux in Frankrijk voor de Vrije school La Mhotte; €2085,-.

Heemhuys Stichting, voor werkzaamheden van Clara van Tol-Selder ten behoeve van het project *Kwaliteit en organisatie in kinderopvang* van de Vereniging voor vrijescholen; € 4.700,- uit een eerder hiertoe aan de VVS toegekend bedrag van € 13.613,-.

FINANCIËEL VERSLAG

Het vermogen van de stichting bestaat uit een algemene reserve en de reserves van deelfondsen.

De middelen worden liquide aangehouden, opdat steunverleningen vlot te verstrekken zijn.

De balans per ultimo 2003 ziet er gecompriemd als volgt uit (in euro's):

ACTIVA		PASSIVA	
Vorderingen	3.174	Algemene reserve	62.222
Liquide middelen	96.936	Reserves deelfondsen	33.496
		Schulden	4.393
	100.111		100.111
	=====		=====

De exploitatierekening over 2002 ziet er gecompriemd als volgt uit (in euro's):

BATEN		LASTEN	
Ontvangen en toegezegde Schenkingen	6.759	Steunverlening	6.375
Overige baten	2.428	Secr. en adm.kosten	3.069
Tekort	3.157	reservering accountant	900
		Uitgaven deelfondsen	2.000
	12.344		12.344
	=====		=====

BESTUUR

Eind 2003 was het bestuur van de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie als volgt samengesteld:

Mevrouw L. van Beuningen – Soer, voorzitter
Mevrouw C.C.M. Steinbuch – van Eijnatten, secretaris
De heer P.M. van Onna, penningmeester
Mevrouw S.S. Wehberg, bestuurslid

Het bestuur wordt voor de financiële administratie bijgestaan door de heer Th.G.A. Helling.

De heer R.S.H. Mees is, als oudvoorzitter, een actief adviseur van de Stichting.

DOELSTELLING

Op 29 april 2002 zijn door het bestuur vernieuwde statuten vastgesteld en in een notariële acte gepasseerd.

In artikel 2 wordt vermeld dat de stichting ten doel heeft “het bevorderen van de pedagogie van Doctor Rudolf Steiner in het algemeen, zowel binnen als buiten Nederland en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords”.

Daartoe beoogt de stichting gelden te verwerven uit schenkingen, erfstellingen en legaten, subsidies en donaties, beleggingen en andere baten.

SLOTWOORD

De Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie heeft dringend behoefte aan bijdragen van mensen die de vrijeschool beweging een warm hart toedragen.

Met name de inhoudelijke ondersteuning van de leraren vanuit de Vrije Hogeschool voor Geesteswetenschap en ook de activiteiten ten behoeve van het kleine kind vergen extra aandacht. Deze laatste zijn van groot belang voor een verantwoorde opvang van het kleine kind in de voorschoolse fase.

Bijdragen kunnen worden overgemaakt naar bankrekening nummer 21.21.96.405 t.n.v. de Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie te Zeist.

Het postadres van de stichting is:
Postbus 378
3700 AJ ZEIST

E-mail: st-rsp@freeler.nl
Website: www.stichtingrsp.nl